

Д.е.н, доцент, зав. кафедри фінансів і кредиту
Зянько Віталій Володимирович
Вінницький національний технічний університет

ІНВЕСТИЦІЙНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У статті здійснено аналіз сучасних проблем інвестиційно-інноваційної сфери України та обґрунтовано систему заходів держави, спрямованих на активізацію інвестиційної діяльності комерційних банків й інших фінансових посередників, їх зацікавленості в довгостроковому кредитуванні інноваційного підприємництва.

In the article have been analyzed the modern problems in investment-innovation sphere of Ukraine and proved the system of measures of the state, which directed on activization to investment activity of commercial banks and other financial intermediaries, their interest in long-term crediting innovation business.

Постановка проблеми. Розвиток інноваційного підприємництва і загалом розбудова моделі інноваційного розвитку економіки є для України пріоритетним завданням, вирішення якого вирішальним чином залежить від наявності внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інноваційної діяльності, оскільки потребує залучення значних і довгострокових інвестицій у наукомісткі високотехнологічні виробництва. Цим визначається важливість дослідження фінансової й інвестиційної складової розвитку інноваційного підприємництва, їх впливу на активізацію науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні, на підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки на засадах збільшення платоспроможного попиту на інновації з боку підприємницького сектора.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розробці методичного інструментарію та проведенню системних аналітичних досліджень інвестиційного та інноваційно-технологічного розвитку економіки України в останні роки приділяється недостатньо уваги, хоч окремим аспектам цієї проблеми присвячено чимало наукових праць [1-4; 8; 10-12]. Все ж, створенню ефективного ринкового механізму використання кредитних і фінансових

ресурсів для стимулювання інвестиційної й інноваційної активності суб'єктів підприємницької діяльності, хоча б у пріоритетних напрямках розвитку економіки, досі не вироблено. Капітали і ресурси вітчизняні підприємці продовжують спрямовувати переважно у низькотехнологічні, сировинні та напівсировинні галузі, а не у сегменти наукомісткої економіки, як у розвинених країнах. Якщо раніше це пояснювалось кризовими явищами, що довгий час потрясли вітчизняну економіку, та інфляційними процесами, то нині Україна уже пройшла так звану «фазу виживання», в економіці позначилися певні позитивні зрушення, однак і сьогодні фінансові потоки в основному зосереджені в тих галузях економіки, які дають моментальну вигоду. Це хоча й забезпечує економічне зростання, але неякісне. Відсутність переміщення доходів з низькотехнологічних сегментів економіки у високотехнологічні відтворює відсталу структуру і стримує інноваційну діяльність. Всі ці процеси зовні виглядають ніби як задовільні, а по-суті репродукують економічний застій, втрату конкурентоспроможності. Розгортання світової фінансової кризи ще більше актуалізує цю проблему.

Метою статті є визначення, на основі аналізу проблем інвестиційно-інноваційної сфери України, системи економічних та організаційних заходів держави, спрямованих на активізацію інвестиційної діяльності комерційних банків та інших фінансових посередників, їх зацікавлення у довгостроковому кредитуванні інноваційного підприємництва.

Основний матеріал. Забезпечення належного фінансування інноваційного процесу одне з найголовніших завдань, що потребує першочергового вирішення при створенні конкурентоспроможної національної економіки. Разом з тим, це завдання не з легких, має свої особливості.

По-перше, розробка будь-якої інновації потребує значних асигнувань. За інших рівних умов, капіталовкладення в інновації завжди перевищують фінансування, що забезпечує поточне, уже налагоджене виробництво. Скажімо, якщо ставиться завдання впровадити нову технологію виробництва, то потрібно шукати кошти і на її створення, і на її використання, адже впровадження інновацій пов'язане з перебудовою виробничого процесу, що потребує величезних витрат і т. ін.

По-друге, інвестиції в інноваційну діяльність, особливо у створення перших зразків інноваційного продукту, належать до категорії «ризикового

капіталу», оскільки доти, поки інновація не буде створена і випробувана, ніхто не може гарантувати її успіху й існує ризик, що вкладені ресурси просто можуть пропасти.

По-третє, всі промислово розвинені країни як засіб підтримки і стимулювання інноваційної діяльності використовують різні методи і обсяги фінансової допомоги, залучаючи в цю сферу різні джерела капіталовкладень: державні структури, комерційні банки, спеціалізовані фонди, фінансово-промислові групи, концерни, інші підприємства й організації, приватних осіб. Зручними для розвитку інноваційного підприємництва вважаються кредити спеціалізованих фондів та інших цільових джерел, оскільки вони, як правило, надаються на пільгових умовах. Але все ж основним джерелом інвестування є власні нагромадження підприємств, які формуються із частини їх прибутку та амортизаційних відрахувань. Звичайно, що обсяг таких накопичень прямо залежить від ефективності роботи підприємства.

Нині перед нашою країною виникла дилема: або за інерцією продовжувати неякісне економічне зростання, або нарешті повернути економіку у напрямі високотехнологічних структурних зрушень. Модель інерційного розвитку може забезпечити ще на деякий час зростання доходів, проте цей період буде коротким і нестійким. Заміна існуючої моделі інноваційною напевне призведе спочатку до зниження темпів економічного зростання, зате з часом забезпечить тривалий і стійкий економічний підйом, який буде відповідати критеріям глобальної конкуренції.

Необхідність заміни моделі інерційного розвитку моделлю інноваційного розвитку є очевидною. Наразі інтерес до інноваційної діяльності з боку держави дещо зріс, активно розробляється концепція інноваційного розвитку економіки України, прийнято цілий ряд законодавчих та нормативних актів, які покликані стимулювати інноваційну зацікавленість підприємців. Але всього цього виявляється все ще недостатньо для того, щоб позитивні зміни в інноваційній сфері набули системного і прогресуючого характеру, охопили всі основні галузі вітчизняної економіки.

Дослідження розподілу обсягів фінансування наукових і науково-технічних робіт по Україні за останні роки засвідчує, що частка фінансування інноваційної діяльності за рахунок коштів державного бюджету країни впродовж 1998—2005 рр. становила в середньому близько 30 %. Лише за останні три роки цей показник став повільно зростати. Так, за даними Держкомстату України у 2006

